

SP. ENERGIEPLAN NOORD-HOLLAND

ZON VOOR ALLEN

voor het verlagen van de energierekening
en versnellen van de overgang naar schone energie

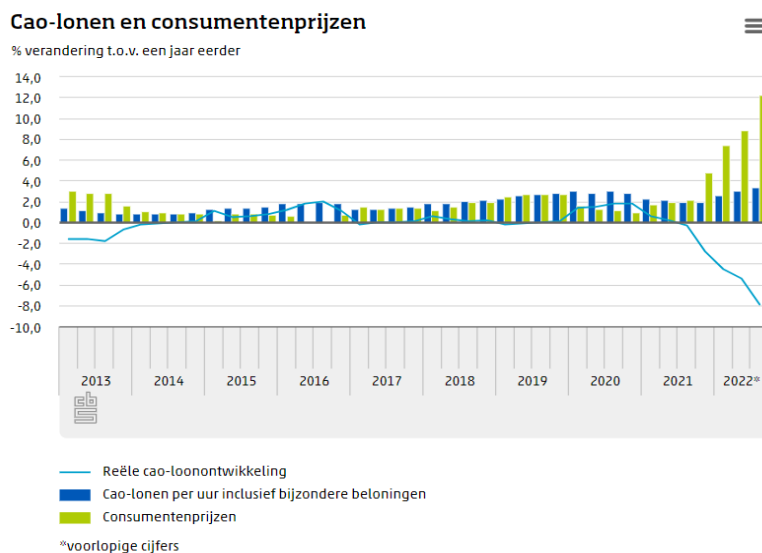
INHOUDSOPGAVE

Onbetaalbare energie	3
Wat is er aan de hand?	5
Het alternatief: Zon voor allen	8
Zon voor allen in 5 stappen	10
Financiële toelichting	13
Uw steun is nodig	14

ONBETAALBARE ENERGIE

De energierekening neemt een steeds grotere hap uit ons maandinkomen. Wie had een paar jaar geleden verwacht dat een warm huis een luxe zou worden?

Een groeiende groep mensen heeft het financieel moeilijk. Veel mensen stond het water al aan de lippen voordat de energiecrisis uitbrak. Zij zijn nu de wanhoop nabij. De energietoeslag is voor hen slechts een druppel op een gloeiende plaat. Er is een nieuwe groep wie het water aan de lippen staat. Zij verdienen 'te veel' om recht te hebben op allerlei toeslagen, maar te weinig om fatsoenlijk rond te komen.

Bron: CBS.nl

Ook voor wat betreft het klimaat wordt record na record gebroken. Warnsveld verloor haar hittestaat aan Gilze-Rijen (40,7 C). Sinds 1990 zijn ruim 2,5 keer zoveel warmtere records gebroken als zonder klimaatverandering zou zijn gebeurd.

‘Het gevolg is dat wie geld heeft groen kan doen’

De aanpak voor de overgang naar schone energie heeft totaal gefaald. De politiek was verblind door een heilig geloof in ‘marktwerking’ en hoopte dat individuen zelf voldoende zouden kunnen doen om over te gaan naar schone energie. Die strategie blijkt nu totaal mislukt.

Het gevolg is dat wie het geld heeft, groen kan doen. Zij hebben het minst last van de stijgende energierekening. De rest heeft pech. Zij kunnen niet isoleren en zij kunnen geen zonnepanelen leggen, omdat ze het geld niet hebben óf omdat ze in een huurwoning wonen en niets te zeggen hebben over hun eigen woning. Zij voelen de klappen van de stijgende energieprijzen het hardst.

Het is tijd om afscheid te nemen van de illusie dat marktwerking beter is dan samenwerking. Het is tijd voor een collectieve aanpak.

Landelijk moet onze energievoorziening genationaliseerd worden, zodat er weer democratische zeggenschap over bestaat en de prijzen van gas en elektriciteit verlaagd kunnen worden.

Lokaal kunnen we (nog) niet bepalen wat de prijs van gas en elektriciteit is, maar we kunnen er wel voor zorgen dat mensen minder nodig hebben. Daarom moet er werk gemaakt worden van ‘Zon voor allen’.

Afgelopen zomer was er een record aan zonnestraling. Sinds het begin van de metingen ontving Nederland niet eerder zoveel energie van de zon. Er is genoeg zon om iedere woning van elektriciteit te voorzien, maar lang niet iedereen heeft (genoeg) zonnepanelen.

De provincie kan zonnepanelen leggen bij alle Noord-Hollanders thuis. Zo kan de energierekening bij iedereen omlaag en zetten we een enorme stap in de overgang naar schone energie.

Hoe we dat kunnen doen? Daarover gaat dit plan.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Stijgende energieprijzen

De oorlog in Oekraïne is niet de oorzaak van de stijgende energieprijzen. Die prijzen stegen al. Uit cijfers van het CBS blijkt dat tussen 1999 en 2009 de energieprijzen maar liefst 108% hoger zijn geworden. Dit is de periode van 10 jaar waarin de privatisering van energiebedrijven in Nederland werd gestart en voltooid. Alle andere prijzen werden in die periode 24% hoger. De oorlog in Oekraïne is dus niet de oorzaak van de prijsstijging, maar heeft de zaken wel versneld.

De oorzaak van deze prijsstijging is de privatisering van onze energie. Energiebedrijven werden voor een habbekrats verkocht. Waar eerst de Nederlandse bevolking via de democratie zeggenschap had, over zaken als energieprijzen en de wijze van energieopwekking, kregen nu de particuliere eigenaren het voor het zeggen. Zij hebben een ander belang, namelijk het maken van zoveel als mogelijk winst. Hun handel bestaat uit het zelf inkopen van gas en elektriciteit (of op te wekken) en te leveren aan huishoudens.

EEN KORTE GESCHIEDENIS VAN ONZE ENERGIE

Tussen 1800 en 1850 ontstaan particuliere gasfabrieken die tegen een hoge prijs gas voor licht en verwarming verkochten aan de welgestelden. De hoge prijzen, de wirwar aan bedrijfjes en het ontbreken van algemene toegang, maakte het nodig om de energievoorziening publiek te maken.

Vanaf 1850 begonnen gemeenten energiebedrijven op te zetten, eerst met gas en later ook voor elektriciteit. De productie en distributie groeide naar elkaar toe en zo ontstonden de eerste gemeentelijke energiebedrijven. Door een grote gemeenschappelijke inspanning werd een groot deel van Nederland op het elektriciteitsnet aangesloten. In de jaren '80 leidde onderlinge samenwerking tussen energiebedrijven tot verschillende fusies van de gemeentelijke energiebedrijven.

Vanaf de jaren '90 wordt marktwerking in de energiesector ingevoerd. In 2004 moeten mensen zelf een energieleverancier gaan kiezen. Een paar jaar later verkopen veel Nederlandse gemeenten en provincies hun aandelen in de Nederlandse energiemaatschappijen.

Sindsdien zijn er drie grote energieleveranciers in Nederland die samen aan 75% van de afnemers leveren. Het zijn Essent, Eneco en Vattenfall. Alle drie komen ze voort uit gemeentelijke energiebedrijven.

Er zijn in heel Nederland veel goede lokale initiatieven van clubs die op een schone en goedkope manier energie willen leveren. Zij lopen vast in het systeem. Zij moeten concurreren met deze multinationals, die goed worden beschermd door allerlei neoliberale wetten en regels.

De 'grote drie' – Vattenfall, Essent en Eneco – hebben de laatste jaren samen bijna netto een miljard euro winst gemaakt. De winst die ze daarmee maken, keren ze uit aan hun aandeelhouders. In de afgelopen zes jaar keerden de grote drie energiebedrijven maar liefst €7,85 miljard aan winst uit aan hun buitenlandse aandeelhouders. Dat blijkt uit hun eigen jaarverslagen. Die winstuitkering wordt betaald uit het geld dat gewone mensen betalen voor hun gas en elektriciteit.

De huidige situatie is voor deze bedrijven riskant: de prijs die zij moeten betalen voor gas en elektriciteit schiet alle kanten op, waardoor hun winst in gevaar komt. Als die winst daalt, daalt ook de waarde van hun aandelen en daarmee kan het hele bedrijf in gevaar komen. Voor de geprivatiseerde energiebedrijven is het daarom verstandig om geen enkel risico te nemen: zij vragen de maximale prijs als ze gas en elektriciteit doorverkopen.

Alle politici schreeuwen nu moord en brand, maar dankzij de privatisering kan de minister niets anders doen dan met hangende pootjes naar de bedrijven gaan en vragen of de energieprijzen 'alsjeblieft' naar beneden kan. Dat willen die bedrijven best doen, maar alleen in ruil voor enorme bakken geld, zodat hun winsten op peil kunnen blijven. Zo kan het gebeuren dat het Rijk nu in één jaar méér betaalt aan de energiebedrijven, dan de prijs die het de overheden opleverde toen ze 'aan de markt' verkocht werden.

De oorlog in Oekraïne maakt duidelijk hoe kwetsbaar we zijn als we voor onze energie afhankelijk zijn van anderen. Het zou daarom beter zijn zoveel mogelijk energieopwekking in eigen beheer te hebben. We zijn dan niet meer afhankelijk van commerciële energiebedrijven en andere 'partners', we zitten zelf aan het roer en kunnen bepalen dat we goedkope en schone energie willen.

Nu veel vaste contracten aflopen, brengen de commerciële energiebedrijven het maximale in rekening. Het aantal mensen dat in problemen komt, loopt alleen nog maar verder op. Het is duidelijk dat de stijgende energieprijzen niet tijdelijk zijn en dat dit een structureel probleem is. Dit vraagt dan ook om structurele oplossingen.

Stijgende temperaturen

De prijs van energie is niet het enige dat stijgt. Ook de gemiddelde temperatuur stijgt, als gevolg van het verbranden van fossiele brandstoffen voor onze energie. Hoe langer het duurt voordat we schone energie gebruiken, hoe droger onze zomers worden, hoe stormachtiger onze herfsten, hoe hoger de zeespiegel, hoe verder weggezakt de bodem en hoe

meer onbalans in ons ecosysteem. De maatschappelijke gevolgen zijn daarvan niet te overzien en worden al een hele tijd steeds meer voelbaar.

De techniek om over te gaan op 100% schone energie is voorhanden en toch gebeurt er niets. De overgang naar schone energie laat te lang op zich wachten. In dit tempo zijn we decennia verwijderd van volledig schoon energiegebruik. Dat komt doordat energiebedrijven geen enkel belang hebben bij die overgang. De politiek vertrouwdde te lang op die energiebedrijven voor de overgang naar schone energie en greep daarom niet in. Zij hoopten dat de markt, commerciële bedrijven en individuele consumenten als vanzelf over zouden gaan op schone energie. Niets bleek minder waar. Het aandeel schone energie in Nederland was eind 2021 namelijk nog geen 7% van het totaal.

Er is in principe breed (politiek) draagvlak voor de wens om elk huis in Noord-Holland te voorzien van voldoende zonnepanelen, om zodoende in de eigen energiebehoefte te voorzien. Dat is helaas nog niet aan de orde. De provincie is hiervoor namelijk afhankelijk van de *goodwill* en het financiële vermogen van allerlei partners, zoals woningcorporaties, huiseigenaren, particuliere verhuurders en goed bedoelende groene energiebedrijven, die niet kunnen concurreren tegen de macht van grote energiemultinationals. Ook doordat we niet zelf aan het roer zitten.

De oplossing voor dit probleem zou daarom zijn dat Noord-Holland zijn eigen energievoorziening in democratische handen neemt. We zijn daardoor niet afhankelijk meer van commerciële energiebedrijven en andere 'partners', maar nemen het initiatief en zitten zelf aan het roer. En we kunnen bepalen dat we goedkope en schone energie willen. De mate van capaciteit én uitvoer is daarmee gebonden aan besluiten van de volksvertegenwoordiging.

Het is tijd om afscheid te nemen van de illusie dat marktwerking beter is dan samenwerking. Het is tijd voor een collectieve aanpak.

HET ALTERNATIEF: ZON VOOR ALLEN

De privatisering van energiebedrijven moet worden teruggedraaid. Dat betekent dat onze energie genationaliseerd moet worden. Maar daar hoeven we provinciaal niet op te wachten. Ook provinciaal kunnen we nu al wat doen.

De SP stelt het 'Zon voor allen'-plan voor. Het plan is even simpel als effectief:

- **De Provincie Noord-Holland gaat elke woning in de provincie kosteloos voorzien van voldoende zonnepanelen om in de eigen elektrische energiebehoefte te voorzien, te beginnen in de buurten met inwoners met de laagste inkomens.**
- **Om dat goed uit te voeren, richt de provincie een Provinciaal Energiebedrijf op, dat onder de directe verantwoordelijkheid van de Gedeputeerde Staten valt en dat onafhankelijk opereert van commerciële bedrijven.**

Provinciaal Energiebedrijf

Het oprichten van een eigen Noord-Hollands Provinciaal Energiebedrijf maakt het mogelijk op korte termijn duizenden woningen per jaar te voorzien van voldoende zonnepanelen om de energierekening structureel naar beneden te brengen én serieuze stappen in de richting van schone energie te zetten. Met het plaatsen van zoveel mogelijk zonnepanelen beperken we de uitstoot van broeikasgassen en stimuleren we duurzame energieopwekking en -gebruik.

Door de oprichting van een provinciaal energiebedrijf neemt Noord-Holland zijn eigen energievoorziening in democratische handen en zijn we niet afhankelijk meer van commerciële energiebedrijven en andere 'partners', we zitten zelf aan het roer en kunnen bepalen dat we goedkope en schone energie willen.

Op de middellange termijn kan alleen een provinciaal energiebedrijf, zodra de techniek voorhanden is, serieus werk maken van accu's in de buurt. Opgewekte zonne-energie kan daar worden opgeslagen voor later gebruik. Op die manier voorkomen we overbelasting van het elektriciteitsnet als gevolg van de toename van het aantal zonnepanelen en zorgen we ervoor dat ook bij het afschaffen van de salderingsregeling, inwoners nog steeds veel baat hebben bij de zonnepanelen. Individuele inwoners die individueel zonnepanelen laten leggen door verschillende bedrijven, zijn veel minder goed in staat dit te organiseren.

Een Noord-Hollands Energiepact

Dat Provinciaal Energiebedrijf neemt het initiatief om een **Noord-Hollands Energiepact** te realiseren. In dit pact staan afspraken die de lokale energiecoöperaties, woningcorporaties (omdat de zonnepanelen op de daken van hun huurwoningen moeten worden gelegd), Noord-Hollandse installatiebedrijven (die een contract kunnen krijgen om jarenlang panelen te leggen) en de Provincie Noord-Holland laten samenwerken om 'Zon voor allen' uit te voeren.

Van aanbager tot energieleverancier

Het Provinciaal Energiebedrijf begint als organisatie die Noord-Hollanders kosteloos gaat voorzien van zonnepanelen. Pas later ontwikkelt het Provinciaal Energiebedrijf zich door tot energieleverancier. Ook andere warmte- en energiebronnen kunnen dan onder het beheer van het Provinciaal Energiebedrijf vallen.

Mogelijkheden om onder marktprijs schone energie te leveren, zonder wetten te overtreden die de huidige commerciële aanbieders beschermen, moeten worden onderzocht.

Dit plan zal in deze geliberaliseerde energiemarkt veel weerstand oproepen bij de commerciële energiebedrijven en haar verdedigers. Het Provinciaal Energiebedrijf mag het daarom niet aan lef, moed en enthousiasme ontbreken.

ZON VOOR ALLEN IN 5 STAPPEN

STAP 1

EEN EIGEN DEMOCRATISCH PROVINCIAAL ENERGIEBEDRIJF OPRICHTEN

De provincie richt binnen haar eigen organisatie een Provinciaal Energiebedrijf op. Het valt onder de provincie en is daardoor democratisch aan te sturen en ter verantwoording te roepen door de Provinciale Staten, indien dat nodig is.

De doelen van het Provinciaal Energiebedrijf zijn: ten eerste de energierekening van Noord-Hollanders omlaag brengen en ten tweede de overgang naar schone energie versnellen.

Verlaging van de energiekosten, schone energie en democratische zeggenschap zijn de drie pijlers onder het Provinciaal Energiebedrijf.

Het eerste dat het Provinciaal Energiebedrijf doet is het sluiten van een energiepact met alle betrokken organisaties, waaronder in ieder geval de lokale energiecoöperaties, woningcorporaties, installatiebedrijven en natuurlijk de Provincie Noord-Holland zelf. In dit pact staan alle afspraken die nodig zijn om stap 2 met succes uit te voeren.

STAP 2

GRATIS ZONNEPANELEN LEGGEN

Dan begint het Energiebedrijf met het leggen van zonnepanelen op daken van alle Noord-Hollanders. Mensen nemen hun elektriciteit in het begin nog af bij commerciële energieleveranciers (bijvoorbeeld Vattenfall of Eneco). Ze gaan door de zonnepanelen minder betalen. Pas in een later stadium wordt het mogelijk goedkope en schone energie af te nemen bij het Provinciaal Energiebedrijf.

Voor het leggen van al die zonnepanelen neemt de provincie mensen aan met expertise in het aanleggen van zonnepanelen, een contactpersoon voor misstanden en vragen en verder personeel indien dit nodig is.

Het Provinciaal Energiebedrijf start in de buurten met de laagste inkomens voor inwoners gratis zonnepanelen leggen, natuurlijk in overleg en samenwerking met eigenaren, meestal woningcorporaties. Hierbij worden ook met woningbouwverenigingen afspraken gemaakt om woningen te isoleren. De zonnepanelen blijven eigendom van de provincie.

Woningen worden energieneutraal of energiepositief. **Het directe gevolg hiervan is dat de energierekening van mensen direct daalt.** Inwoners blijven aanvankelijk bij hun 'gewone' energiemaatschappij. De elektriciteitsrekening van inwoners gaat naar €0,-. Door het salderingsbeginsel krijgen ze mogelijk zelfs geld toe.

De zonnepanelen blijven wel eigendom van het Provinciaal Energiebedrijf. Vanaf stap 5 wordt daarmee ook de opgewekte elektriciteit eigendom van het Provinciaal Energiebedrijf.

STAP 3

BUURTACCU'S AANLEGGEN

Het Provinciaal Energiebedrijf legt accu's aan in buurten, zodra de techniek daarvoor voldoende ontwikkeld is. Hierdoor kan overtollig energie bij veel zonneschijn worden opgeslagen en later worden gebruikt. Het is bovendien noodzakelijk, omdat we op die manier iedereen gebruik kunnen laten maken van schone energie, ook Noord-Hollanders die bijvoorbeeld in een historisch huis wonen en daardoor geen zonnepanelen kunnen laten leggen.

Ondertussen start het Provinciaal Energiebedrijf een onderzoek naar de mogelijkheid om, wanneer zij eenmaal energieleverancier is, onder de marktprijs energie te leveren aan alle inwoners van Noord-Holland.

STAP 4

ENERGIELEVERANCIER WORDEN

Nadat alle daken in Noord-Holland vol liggen met zonnepanelen en er genoeg accu's zijn om de elektriciteit op te vangen, is het tijd voor de laatste stap: het Provinciaal Energiebedrijf wordt energieleverancier. De elektriciteit die eigendom is van en gedistribueerd wordt door het Provinciaal Energiebedrijf wordt opgewekt middels de duizenden daken die vol gelegd zijn met zonnepanelen en opgeslagen in accu's.

Wie kiest voor het Provinciaal Energiebedrijf als energieleverancier, krijgt genoeg zonnepanelen op het dak om meer dan zelfvoorzienend te zijn. Mensen die zelf al zonnepanelen hebben gelegd, kunnen hun zonnepanelen voor een eerlijk tarief doorverkopen aan het Provinciaal Energiebedrijf.

Het wordt vanaf dat moment ook mogelijk *gas af te nemen* via het Provinciaal Energiebedrijf. Mogelijke overblijvende winsten worden gebruikt voor het verdere verduurzamen van woningen en energieopwekking, zodat gebruik van gas steeds minder nodig is. Zo gaat het Provinciaal Energiebedrijf het initiatief nemen en beheer krijgen over andere warmte- en energiebronnen zoals de warmtetransitie in buurten en plaatsen van zonnepanelenvelden en windmolens. Altijd en alleen wanneer de directe omgeving daarmee instemt.

STAP 5

ELEKTRICITEITSREKENING NAAR 0 EURO PER KWH

Het uiteindelijke doel van het Provinciaal Energiebedrijf is om met groene energiebronnen meeropbrengsten én steun van de provincie de energierekening van alle Noord-Hollanders terug te brengen naar alleen netbeheerkosten en belasting. Het ideaal is dat inwoners vanaf dat moment € 0,- betalen voor de elektriciteit die ze gebruiken. Gas hebben zij niet meer nodig. Alle energie komt van door hun eigen, via belasting betaalde, energiebedrijf.

Het eindresultaat is dus: 100% energieneutraal, zelfvoorzienend en onder democratische zeggenschap.

Financiële toelichting

1. Om een huis energiepositief of minstens energieneutraal te maken, zijn gemiddeld 10 zonnepanelen per woning nodig.

Sommige woningen zullen meer zonnepanelen nodig hebben, anderen juist minder, ofwel omdat het zuinige of kleine woningen zijn, ofwel omdat er al eerder zonnepanelen zijn neergelegd door de eigenaar van de woning. Soms zal het helemaal niet nodig zijn nog zonnepanelen te leggen.

Een voorbeeld: Een gezin met twee ouders en twee kinderen woont in de Wijdevennen in Purmerend. Zij verbruiken 4100 kWh per jaar aan elektriciteit. Ze betalen nu €185,- per maand voor elektriciteit. Om energiepositief te gaan, moeten de panelen op hun woning meer dan 4100 kWh op jaarbasis produceren.

Zij melden zich bij het Provinciaal Energiebedrijf. Het gezin krijgt genoeg zonnepanelen voor het opwekken van 4500 kWh per jaar. Ze zijn dus energiepositief. In plaats van 185,- per maand te betalen, zouden ze in dit geval nu 57,- per maand op de rekening gestort krijgen.

2. Het kost gemiddeld ongeveer € 4.200,- per woning om het energiepositief of energieneutraal te maken.

Geschatte kosten voor een particulier liggen nu ietsjes hoger, maar als de provincie zelf specialisten met de benodigde expertise in dienst neemt moet dit goedkoper kunnen.

Niet op alle daken is het technisch mogelijk om zonnepanelen te leggen en op een deel liggen al zonnepanelen. Geschat wordt dat op – gemiddeld gezien over heel Nederland – 1 op de 5 woningen zonnepanelen liggen. Het is onbekend of al deze woningen energiepositief zijn. Stel dat het – tevens bij 1 op de 5 woningen - technisch niet mogelijk is om er zonnepanelen op te leggen, dan blijven er (3 op de 5) ongeveer 4.800.000 woningen over van het totaal van ruim 8 miljoen (per januari 2022).

3. Honderden panelen per dag, te beginnen bij buurten met de laagste inkomens.

In Noord-Holland wonen in totaal bijna 3 miljoen Noord-Hollanders. Zij wonen in 1,4 miljoen woningen. Het aantal huishoudens op of onder het sociaal minimum is ongeveer 112.000.

Met dit plan kunnen we dus de buurten met de laagste inkomens voor 470 miljoen euro (€4.200,- per woning) geheel energieneutraal maken.

WAT LEVERT HET DE NOORD-HOLLANDER NOG MEER OP?

Werkgelegenheid

Per jaar worden duizenden daken voorzien van zonnepanelen. Deze panelen moeten door vakkrachten worden aangebracht en onderhouden; dat geldt ook voor o.a. de buurtaccu's en de organisatie van het geheel; ook bij het Provinciaal Energiebedrijf zelf moeten kennis en kunde aanwezig zijn. Het Provinciaal Energiebedrijf levert minimaal duizend directe arbeidsplaatsen op.

Al deze Mbo'ers en Hbo'ers hebben voor een zeer lange tijd baangarantie. De Hogescholen en Mbo's leveren er hun bijdrage aan, zo ook voor de nodige innovaties in het vakgebied – al dan niet in samenwerking met technische universiteiten. Medewerkers van commerciële energiebedrijven en van installatiebedrijven kunnen meegaan in deze beweging.

UW STEUN IS NODIG

'Zon voor allen' zou vooruitgang voor heel veel mensen betekenen, maar een achteruitgang voor de huidige commerciële energiebedrijven. Dat betekent dat verandering niet vanzelf zal gaan. **Uw steun is nodig!** Helpt u mee met onze strijd voor het verlagen van de kosten? Voor het nationaliseren van onze energie en het leggen van zonnepanelen op alle daken in Noord-Holland?

Ga dan naar [de website van SP Noord-Holland](#)

